Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2025)0130

2023 ir 2024 m. Komisijos ataskaitos dėl Juodkalnijos

2025 m. birželio 18 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl 2023 ir 2024 m. Komisijos ataskaitų dėl Juodkalnijos (2025/2020(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Juodkalnijos Respublikos stabilizacijos ir asociacijos susitarimą[1], kuris įsigaliojo 2010 m. gegužės 1 d.,

– atsižvelgdamas į 2008 m. gruodžio 15 d. Juodkalnijos narystės Europos Sąjungoje prašymą,

– atsižvelgdamas į 2010 m. lapkričio 9 d. Komisijos nuomonę dėl Juodkalnijos narystės Europos Sąjungoje prašymo (COM(2010)0670), 2010 m. gruodžio 16–17 d. Europos Vadovų Tarybos sprendimą suteikti Juodkalnijai šalies kandidatės statusą ir 2012 m. birželio 29 d. Europos Vadovų Tarybos sprendimą pradėti derybas su Juodkalnija dėl stojimo į ES,

– atsižvelgdamas į 2021 m. rugsėjo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1529, kuriuo nustatoma Pasirengimo narystei paramos priemonė (PNPP III)[2],

– atsižvelgdamas į 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1449, kuriuo nustatoma Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonė[3],

– atsižvelgdamas į 2003 m. birželio 19–20 d. Salonikuose vykusio Europos Vadovų Tarybos susitikimo išvadas, pateiktas ES Tarybai pirmininkavusios valstybės narės,

---

1 OL L 108, 2010 4 29, p. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2010/224/oj.
2 OL L 330, 2021 9 20, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 OL L, 2024/1449, 2024 5 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– atsižvelgdamas į 2018 m. gegužės 17 d. ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikime paskelbtą Sofijos deklaraciją ir prie jos pridėtą Sofijos prioritetų darbotvarkę,

– atsižvelgdamas į 2023 m. gruodžio 13 d. Briuselyje ir 2024 m. gruodžio 18 d. Briuselyje vykusių ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikimų deklaracijas,

– atsižvelgdamas į 2014 m. rugpjūčio 28 d. pradėtą Berlyno procesą,

– atsižvelgdamas į 2020 m. spalio 6 d. Komisijos komunikatą „Vakarų Balkanų ekonomikos ir investicijų planas“ (COM(2020)0641),

– atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 8 d. Komisijos komunikatą „2023 m. komunikatas dėl ES plėtros politikos“ (COM(2023)0690) ir prie jo pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2023 m. ataskaita dėl Juodkalnijos“ (SWD(2023)0694),

– atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 8 d. Komisijos komunikatą „Naujas Vakarų Balkanų ekonomikos augimo planas“ (COM(2023)0691),

– atsižvelgdamas į 2024 m. kovo 20 d. Komisijos komunikatą dėl plėtrai pasirengti skirtų reformų ir politikos peržiūrų (COM(2024)0146),

– atsižvelgdamas į 2024 m. liepos 24 d. Komisijos komunikatą „2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita“ (COM(2024)0800) ir prie jo pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje. Šalies skyrius: teisinės valstybės principo taikymo padėtis Juodkalnijoje“ (SWD(2024)0829),

– atsižvelgdamas į 2024 m. spalio 30 d. Komisijos komunikatą „2024 m. komunikatas dėl ES plėtros politikos“ (COM(2024)0690), ir prie jo pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2024 m. ataskaita dėl Juodkalnijos“ (SWD(2024)0694),

– atsižvelgdamas į 2023 m. gegužės 31 d. ir 2024 m. birželio 13 d. Komisijos atliktą Juodkalnijos ekonominių reformų programos apžvalgą ir šalių vertinimus, taip pat į 2023 m. gegužės 16 d. Tarybos priimtas ES, Vakarų Balkanų ir Turkijos dialogo ekonomikos ir finansų klausimais bendras išvadas ir 2024 m. gegužės 14 d. Tarybos priimtas ES, Vakarų Balkanų partnerių ir Turkijos, Sakartvelo, Moldovos Respublikos ir Ukrainos dialogo ekonomikos ir finansų klausimais bendras išvadas,

– atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 22 d., 2021 m. gruodžio 13 d., 2024 m. sausio 29 d., 2024 m. birželio 26 d. ir 2024 m. gruodžio 16 d. ES ir Juodkalnijos tarpvyriausybines stojimo konferencijas,

– atsižvelgdamas į 2022 m. liepos 14 d. vykusį vienuoliktąjį ES ir Juodkalnijos stabilizacijos ir asociacijos tarybos posėdį,

– atsižvelgdamas į 2024 m. spalio 31 d. ir lapkričio 1 d. vykusiame ES ir Juodkalnijos stabilizacijos ir asociacijos parlamentinio komiteto 22-ajame posėdyje priimtą pareiškimą ir rekomendacijas,

– atsižvelgdamas į tai, kad 2017 m. birželio 5 d. Juodkalnija įstojo į NATO,

– atsižvelgdamas į 2022 m. sausio 10 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 01/2022 „ES parama teisinei valstybei Vakarų Balkanuose: nepaisant pastangų, esminės problemos neišspręstos“,

– atsižvelgdamas į 2013 m. Juodkalnijos ratifikuotą Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija) ir Komisijos rekomendacijas dėl lyčių lygybės ir kovos su smurtu dėl lyties,

– atsižvelgdamas į organizacijos „Žurnalistai be sienų“ kasmet skelbiamą pasaulio spaudos laisvės indeksą,

– atsižvelgdamas į JT pabėgėlių agentūros (UNHCR) 2025 m. balandžio mėn. duomenis apie Ukrainos pabėgėlių padėtį,

– atsižvelgdamas į 2022 m. lapkričio 23 d. rekomendaciją Tarybai, Komisijai ir Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai dėl naujos ES plėtros strategijos[1],

– atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Juodkalnijos,

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. vasario 29 d. rezoliuciją dėl ES integracijos stiprinimo atsižvelgiant į būsimą plėtrą[2],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą (A10-0093/2025),

A. kadangi plėtra yra viena iš pagrindinių ES užsienio politikos priemonių ir strateginė geopolitinė investicija į taiką, stabilumą, saugumą ir gerovę;

B. kadangi nauja plėtros dinamika, kurią lėmė pasikeitusi geopolitinė realybė ir kelių Rytų partnerystės šalių paraiškos dėl narystės ES, paskatino ES greičiau imtis žingsnių siekiant vykdyti jau seniai

---

1 OL C 167, 2023 5 11, p. 105.
2 OL C, C/2024/6746, 2024 11 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.

duotus su Vakarų Balkanais susijusius pažadus; kadangi Vakarų Balkanų šalių ateitis – Europos Sąjungoje;

C. kadangi kiekviena šalis vertinama pagal jos nuopelnus įgyvendinant Kopenhagos kriterijus, įskaitant visapusišką pagarbą demokratijai, teisinės valstybės principų laikymąsi, gero valdymo užtikrinimą, pagrindinių ES vertybių puoselėjimą ir pozicijos suderinimą su ES užsienio ir saugumo politika; kadangi būtinų reformų Pagrindinių principų srityje įgyvendinimas lemia stojimo proceso tvarkaraštį ir pažangą;

D. kadangi Juodkalnija yra padariusi didžiausią pažangą stojimo procese – atidaryti visi 33 ES *acquis* skyriai ir šeši preliminariai uždaryti, ir šį procesą labai palaiko visuomenė;

E. kadangi ES yra didžiausia Juodkalnijos prekybos partnerė, investuotoja ir finansinės paramos teikėja;

F. kadangi Juodkalnija patiria piktavališką užsienio įtaką, dezinformacijos kampanijas ir kitų formų poveikį, kuris, be kita ko, apima kišimąsi į rinkimus, hibridinio karo strategijas ir nepalankias investicijas, kurias vykdo ES nepriklausantys subjektai, visų pirma Rusija ir Kinija, ir taip bandoma paveikti Juodkalnijos politinę, ekonominę ir strateginę trajektoriją, keliama grėsmė demokratiniams procesams ir žiniasklaidos profesiniam sąžiningumui ir kenkiama šalies stojimo į ES perspektyvoms;

G. kadangi 2024 m. birželio 8 d. Belgrade su šūkiu „Viena tauta, viena asamblėja“ įvyko „Visų serbų asamblėja“, kurioje dalyvavo aukšto rango parlamentarai;

Įsipareigojimas siekti narystės ES

1. pripažįsta tvirtą Juodkalnijos įsipareigojimą siekti narystės ES ir dar kartą patvirtina, kad visapusiškai remia būsimą šios šalies narystę ES; palankiai vertina tai, kad stojimo į ES procese Juodkalnija pirmauja regione, taip pat didžiulę Juodkalnijos piliečių ir daugumos politinių veikėjų paramą stojimui į ES 2028 m.;

2. palankiai vertina teigiamą Juodkalnijos pažangą įgyvendinant su ES susijusias reformas ir priemones, remiantis plataus užmojo tvarkaraščiu, ir ragina politinius veikėjus, pilietinę visuomenę ir piliečius kartu dėti pastangas; džiaugiasi tuo, kad Juodkalniją įvykdė 23 ir 24 skyrių tarpinius kriterijus (pagal tai ir toliau nustatomas bendras derybų tempas) ir gavo teigiamą tarpinių kriterijų įvertinimo ataskaitą; palankiai vertina tai, kad uždaryti dar trys derybų skyriai, taigi iš viso dabar uždaryti šeši;

3. skatina visus politinius veikėjus ir toliau daugiausia dėmesio skirti integracijai į ES ir reikalingoms reformoms; pabrėžia, kad reikia

politinio stabilumo, ryžto ir konstruktyvaus bendradarbiavimo siekiant bendro sutarimo tarp partijų, kad 2025 m. būtų galima greičiau ir veiksmingiau uždaryti papildomus skyrius ir taip sykiu laikytis šalies plataus užmojo tvarkaraščio; pabrėžia, kad priimtos reformos turi būti veiksmingai ir nuosekliai įgyvendinamos siekiant užtikrinti tikrą pažangą ir visišką suderinamumą su ES teisės aktais; ragina stiprinti valstybės institucijų veikimą ir koordinavimą, kad būtų užtikrintas politinis stabilumas ir padaryta esminė šalies pažanga įgyvendinant pagrindines su ES susijusias reformas, visų pirma rinkimų ir teismų reformas, ir kovojant su organizuotu nusikalstamumu ir korupcija;

4. pabrėžia, kad ES, įskaitant visą jos plėtros politiką, patikimumas gali nukentėti, jei tam tikrų Vakarų Balkanų šalių padaryta apčiuopiama pažanga nebus traktuojama kaip aiškus žingsnis į priekį stojimo į ES procese;

5. palankiai vertina tai, kad Juodkalnija nuolat visapusiškai derina savo politiką su ES bendra užsienio ir saugumo politika (BUSP), įskaitant ES ribojamąsias priemones, *inter alia*, susijusias su Rusijos agresijos karu prieš Ukrainą ir priemones, nukreiptas prieš kibernetinius išpuolius, taip pat jos paramą taisyklėmis grindžiamai tarptautinei tvarkai Jungtinių Tautų lygmeniu; skatina Juodkalniją stiprinti ribojamųjų priemonių vykdymo užtikrinimą, užkirsti kelią jų apėjimui ir konfiskuoti asmenų, kuriems taikomos sankcijos, turtą; ragina visus vyriausybės atstovus paisyti politikos derinimo su BUSP ir jį propaguoti, gerbti ir skatinti ES vertybes, susilaikyti nuo bet kokios veiklos, kuri gali kelti grėsmę Juodkalnijos strateginiam keliui siekiant narystės ES ir jos suverenumui; atsižvelgdamas į tai, yra labai susirūpinęs dėl aukšto rango valstybės pareigūnų pareiškimų, kuriais pritariama Serbų Respublikos autonominio vieneto prezidentui Miloradui Dodikui, kuris kenkia Bosnijos ir Hercegovinos suverenitetui ir teritoriniam vientisumui; apgailestauja dėl aukšto rango Juodkalnijos parlamento narių dalyvavimo „Visų serbų asamblėjoje“ Belgrade, taip pat dėl jų pritarimo šia proga priimtai deklaracijai, kuria kenkiama Juodkalnijos, Bosnijos ir Hercegovinos ir Kosovo suverenitetui;

6. pabrėžia strateginę Juodkalnijos narystės NATO svarbą ir palankiai vertina jos aktyvų dalyvavimą ES bendros saugumo ir gynybos politikos misijose ir operacijose, pvz., ES karinių jūrų pajėgų operacijoje ATALANTA, taip pat NATO ir kitose tarptautinėse ir daugiašalėse misijose; palankiai vertina Juodkalnijos gynybos ir saugumo tarybos sprendimą pritarti jos ginkluotųjų pajėgų dalyvavimui ES karinės pagalbos misijoje Ukrainai remti ir NATO saugumo paramos ir mokymų Ukrainai misijoje ir ragina Juodkalnijos parlamentą priimti šiuos sprendimus, taip sustiprinant šalies įsipareigojimą užtikrinti kolektyvinį saugumą;

7. giria Juodkalniją už jos humanitarinę ir materialinę paramą Ukrainai ir už tai, kad pratęstas laikinosios apsaugos mechanizmas, pagal kurį iš Ukrainos bėgantiems asmenims suteikiama teisė būti Juodkalnijoje vienus metus; primena, kad Juodkalnija yra viena iš Vakarų Balkanų šalių, priimančių daugiausia pabėgėlių iš Ukrainos – remiantis UNHCR statistiniais duomenimis, 2025 m. sausio 31 d. Juodkalnijoje užregistruota daugiau kaip 18 800 pabėgėlių iš Ukrainos;

8. tebėra labai susirūpinęs dėl piktavališko užsienio kišimosi, destabilizavimo pastangų, kibernetinių išpuolių, hibridinių grėsmių ir dezinformacijos kampanijų, įskaitant trečiųjų šalių subjektų bandymus paveikti politinius procesus ir viešąją nuomonę, taip diskredituojant ES ir kenkiant Juodkalnijos pažangai rengiantis narystei Sąjungoje; primygtinai ragina Juodkalniją priimti atsakomąsias priemones glaudžiau bendradarbiaujant su ES ir NATO ir stiprinant Vakarų Balkanų šalių regioninį bendradarbiavimą; pažymi, kad religinės institucijos gali būti naudojamos kaip išorės įtakos priemonė, ir smerkia bet kokį netinkamą Serbijos stačiatikių bažnyčios kišimąsi šioje srityje; pakartoja, kad svarbu didinti atsparumą užsienio vykdomam manipuliavimui informacija ir kišimuisi, be kita ko, vykdant didesnę žiniasklaidos aplinkos priežiūrą, visuomenės informavimo kampanijas ir gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis programas; rekomenduoja Juodkalnijai įsteigti specialią darbo grupę hibridinių grėsmių klausimais;

9. primygtinai ragina Komisiją, Europos išorės veiksmų tarnybą (EIVT), ES delegaciją Juodkalnijoje ir Juodkalnijos valdžios institucijas stiprinti strateginę komunikaciją Juodkalnijos piliečiams apie plėtros proceso ir narystės ES naudą, taip pat apie konkrečius stojimo kriterijus, kuriuos Juodkalnija vis dar turi įvykdyti, kad atitiktų ES reikalavimus; taip pat primygtinai jas ragina didinti ES matomumą šalyje, be kita ko, kai tai susiję su ES finansuojamais projektais; ragina išplėsti Strateginės komunikacijos darbo grupės stebėseną ir susitelkti į tarpvalstybines dezinformacijos grėsmes Vakarų Balkanų šalyse ir jų kaimynystėje; ragina Komisiją toliau remti EIVT ir Vakarų Balkanų darbo grupės pastangas plėsti informavimo veiklą didinant matomumą vietos žiniasklaidoje, skelbiant faktų tikrinimo ataskaitas ir bendradarbiaujant su pilietinės visuomenės organizacijomis, kad būtų galima veiksmingiau kovoti su melagingais naratyvais;

10. palankiai vertina atnaujintą Juodkalnijos parlamento dalyvavimą Stabilizacijos ir asociacijos parlamentiniame komitete;

Demokratija ir teisinė valstybė

11. pripažįsta nepaprastai svarbų Juodkalnijos parlamento vaidmenį stojimo procese, visų pirma priimant su stojimu susijusius teisės aktus, ir pabrėžia parlamentinio bendradarbiavimo šioje srityje svarbą; pakartoja, kad Europos Parlamentas yra pasirengęs panaudoti savo politinius ir techninius išteklius su ES susijusių

reformų darbotvarkei įgyvendinti, be kita ko, vykdant paramos demokratijai veiklą; susirūpinęs atkreipia dėmesį į tai, kad vėl atsiranda įtampa ir etninė poliarizacija, ir dėl to lėtėja reformų procesas; ragina visas politines jėgas vesti konstruktyvų dialogą ir siekti konsensuso pirmenybę teikiant teisėkūros kokybei ir primygtinai prašo sprendimų ieškoti vykdant parlamentinį dialogą; ragina užkirsti kelią tam, kad tapatybės politika nukreiptų dėmesį nuo ES darbotvarkės arba apsunkintų santykius su kaimyninėmis šalimis, ir taip užtikrinti, kad Juodkalnija ir toliau tvirtai žengtų su naryste ES susijusiu keliu; palankiai vertina Juodkalnijos ministro pirmininko ir opozicijos lyderių susitarimą prašyti Venecijos komisijos pateikti nuomonę dėl Konstitucinio Teismo teisėjos Draganos Đuranović įgaliojimų nutraukimo ir opozicijos grįžimą į parlamentą;

12. reiškia susirūpinimą dėl bandymų Juodkalnijos parlamente iš dalies pakeisti Juodkalnijos pilietybės įstatymą, nes tai gali turėti rimtų ir ilgalaikių pasekmių šalies sprendimų priėmimo procesams ir tapatybei, ir kartu pabrėžia, kad bet kokios diskusijos dėl tapatybės politikos turi būti vykdomos itin atsargiai, kad būtų išvengta tolesnės poliarizacijos, ir kad jomis turėtų būti siekiama plataus visuomeninio susitarimo; ragina valdžios institucijas konsultuotis ir koordinuoti su ES visus galimus pilietybės įstatymo pakeitimus ir pabrėžia, kad svarbu pasiekti sutarimą visais klausimais šia nepaprastai svarbia Juodkalnijos tapatybei ir nepriklausomumui tema;

13. primygtinai ragina Juodkalnijos parlamentą nuo pat teisėkūros proceso pradžios rengti įtraukias ir skaidrias viešas konsultacijas ir reguliariai bei prasmingai bendradarbiauti su pilietine visuomene priimant sprendimus, visų pirma dėl itin svarbių teisės aktų vykstant su ES susijusiam reformų procesui; ragina užtikrinti aktyvesnį Juodkalnijos parlamentinio moterų klubo vaidmenį;

14. ragina Juodkalniją visapusiškai priderinti savo rinkimų teisinę sistemą prie ES standartų, visų pirma kalbant apie rinkimų teisės aktų derinimą, balsavimo ir kandidatavimo teisių apribojimus, skaidrumą, ginčų sprendimo mechanizmus ir kampanijų ir žiniasklaidos priežiūrą, ir įgyvendinti Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro rekomendacijas[1]; primygtinai ragina Juodkalniją didinti politinių partijų išlaidų skaidrumą ir kontrolę ir užkirsti kelią piktnaudžiavimui valstybės ištekliais, užtikrinant atitinkamų teisės aktų atitiktį ES standartams, taip pat stiprinant trečiųjų šalių finansavimo taisyklių vykdymo užtikrinimą ir griežtinant sankcijas už pažeidimus; pabrėžia Korupcijos prevencijos agentūros vaidmenį šioje srityje ir ragina stiprinti šios agentūros ir finansinės žvalgybos institucijų bendradarbiavimą siekiant nustatyti užsienio įtaką politinėse kampanijose ir užkirsti jai kelią; taip pat ragina Juodkalniją

---

1 https://www.osce.org/odihr/elections/montenegro.

įgyvendinti JT Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto (CEDAW) rekomendacijas dėl lyčių lygybės rinkimų sąrašuose;

15. pakartoja raginimą Juodkalnijos valdžios institucijoms visoje šalyje nustatyti vieną vietos savivaldos rinkimų dieną, kaip numatyta Vietos savivaldos įstatyme, kad būtų padidintas valdymo veiksmingumas, sumažinta politinė įtampa ir sustiprintas savivaldybių ir valstybės institucijų stabilumas ir veiksmingumas; primena, kad būsimas lėšų pagal Reformų ir ekonomikos augimo priemonę išmokėjimas priklauso nuo šios reformos įvykdymo, laikantis Juodkalnijos reformų darbotvarkėje numatytų įsipareigojimų, ir tai turėtų būti vykdoma prioriteto tvarka; palankiai vertina tai, kad 2022 m. 14 savivaldybių rinkimai buvo surengti tą pačią dieną; ragina sukurti tvirtą šios srities teisės aktų sistemą; yra susirūpinęs dėl netinkamo rinkimų proceso Šavniko savivaldybėje;

16. ragina Juodkalnijos valdžios institucijas priimti įstatymą dėl valdymo, kuriuo būtų sudarytos sąlygos tobulinti valdymo sistemą ir optimizuoti viešąjį administravimą;

17. pabrėžia profesionalios, nuopelnais grindžiamos, skaidrios ir depolitizuotos valstybės tarnybos svarbą; ragina Juodkalniją iš dalies pakeisti ir įgyvendinti atitinkamus teisės aktus, kad būtų nustatyta valstybės administravimo profesionalumo užtikrinimo, optimizavimo ir racionalizavimo sistema, įskaitant procedūrines apsaugos priemones nuo politiškai motyvuotų sprendimų dėl skyrimo ir atleidimo, taip pat aukštus vadovaujamų pareigų standartus; apgailestauja, kad nepadaryta esminės pažangos priimant ir veiksmingai įgyvendinant tokius teisės aktus, ir pabrėžia, kad dėl to atsiranda sąlygos ir toliau daryti politinę įtaką įdarbinant asmenis valstybės tarnyboje;

18. palankiai vertina tai, kad Juodkalnija įtraukta į Komisijos 2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą; susirūpinęs atkreipia dėmesį į nustatytus trūkumus, be kita ko, susijusius su teisėjų skyrimu ir prokuratūros nepriklausomumu;

19. palankiai vertina pažangą, pasiektą įgyvendinant pagrindines teismų reformas, priimant naują strateginę programą ir užbaigiant ilgai trunkančius teisėjų paskyrimus; ragina Juodkalniją užpildyti neužimtus aukšto lygio teisėjų etatus;

20. primygtinai ragina Juodkalniją toliau derinti savo teisinę sistemą, įskaitant Konstituciją, visų pirma nuostatas dėl Teismų tarybos sudėties ir sprendimų priėmimo proceso, su ES teisės aktais ir standartais, susijusiais su teisminių institucijų nepriklausomumu, atskaitomybe, nešališkumu, sąžiningumu ir profesionalumu, ir toliau depolitizuoti paskyrimus siekiant stiprinti nepriklausomumą, įgyvendinti likusias tarptautines rekomendacijas ir nustatyti teisėjų ir prokurorų išėjimo į pensiją kriterijus pagal Europos standartus ir

visapusiškai laikantis Konstitucijos; apgailestauja dėl neišnagrinėtų bylų skaičiaus ir ragina Juodkalniją imtis priemonių, kad būtų sutrumpinta teismo procesų trukmė, ypač sunkių formų ir organizuoto nusikalstamumo bylose, visų pirma susijusiose su pinigų plovimu; rekomenduoja, kad Juodkalnija priimtų Konstitucijos pakeitimus galutiniame šalies stojimo į ES derybų etape;

21. atkreipia dėmesį į veiksmus, kurių imtasi kovojant su korupcija, įskaitant naujus įstatymus ir nuostatas dėl informatorių apsaugos, naujos Nacionalinės kovos su korupcija tarybos sukūrimą ir naują 2024–2028 m. kovos su korupcija strategiją; ragina Juodkalniją toliau derinti teisės aktus su ES *acquis* ir ES standartais ir įgyvendinti Komisijos, Venecijos komisijos ir Kovos su korupcija valstybių grupės (GRECO) rekomendacijas; ragina Juodkalnijos valdžios institucijas toliau šalinti esamus organizuoto nusikalstamumo bylų nagrinėjimo ir nusikalstamu būdu įgyto turto arešto bei konfiskavimo trūkumus;

22. primygtinai ragina Juodkalniją stiprinti baudžiamosios teisenos atsaką į aukšto lygio korupciją, be kita ko, stiprinant veiksmingą galiojančių baudžiamosios teisės aktų vykdymą ir nustatant veiksmingas ir atgrasomas sankcijas, ir sudaryti sąlygas teisminėms institucijoms ir nepriklausomoms institucijoms, nagrinėjančioms korupcijos atvejus, veikti veiksmingai ir be politinės įtakos;

23. atkreipia dėmesį į Korupcijos prevencijos agentūros atliekamą darbą ir ragina jai skirti pakankamą finansavimą ir ją depolitizuoti; tikisi, kad agentūra pasieks apčiuopiamų rezultatų ir veiks neselektyviai, kad veiksmingai vykdydama savo įgaliojimus galėtų sustiprinti savo profesinį sąžiningumą ir autoritetą; ragina užtikrinti tvirtesnę korupcijos prevencijos sistemą;

24. primygtinai ragina Juodkalniją suderinti savo teisės aktus dėl ginklų su ES teise ir tarptautiniais standartais, visų pirma kalbant apie techninius šaunamųjų ginklų ženklinimo standartus, deaktyvavimo procedūras ir taisykles dėl dujinių ir signalinių ginklų, taip pat sukurti standartizuotą ir veiksmingą duomenų apie šaunamuosius ginklus rinkimo ir pranešimo apie juos sistemą; yra sukrėstas tragiškų masinių šaudymų Cetinėje ir reiškia užuojautą aukų šeimoms; reiškia susirūpinimą dėl šios tragedijos išnaudojimo dezinformacijai ir etninei poliarizacijai; primygtinai ragina Juodkalniją stiprinti komunikacijos krizės atveju strategijas siekiant kovoti su dezinformacija ir užtikrinti atsakingus žiniasklaidos pranešimus po smurtinių incidentų; ragina imtis sistemingų veiksmų saugumo, psichikos gerovės ir institucinio skaidrumo, taip pat pilietinio ugdymo ir visuomenės informuotumo didinimo srityse, vykdyti informavimo veiklą ir švietimo iniciatyvas šaunamųjų ginklų keliamų pavojų ir rizikos temomis, atsižvelgiant į piliečių lūkesčius ir visuomenės poreikius;

25. ragina Juodkalniją nedelsiant visiškai suderinti savo vizų politiką su ES vizų politika, ypač dėl šalių, kurios kelia neteisėtos migracijos ar saugumo riziką ES; reiškia susirūpinimą dėl to, kad, priešingai, nei tikėtasi, į bevizį režimą įtrauktos dvi papildomos šalys ir kad Rusijos ir Baltarusijos pasų turėtojai ir toliau naudojasi beviziu režimu; pažymi, kad vizų politikos suderinimas taip pat numatytas Juodkalnijos reformų darbotvarkėje pagal reformų ir ekonomikos augimo priemonę;

26. palankiai vertina nuolatinį Juodkalnijos bendradarbiavimą su Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX), Europolu, Eurojustu ir Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra (CEPOL) ir atkreipia dėmesį į šio bendradarbiavimo svarbą kovojant su tarpvalstybiniu nusikalstamumu, įskaitant prekybą ginklais, narkotikais ir žmonėmis, taip pat kovojant su terorizmu ir ekstremizmu; palankiai vertina tai, kad 2023 m. liepos 1 d. įsigaliojo atnaujintas susitarimas su FRONTEX dėl operatyvinio bendradarbiavimo sienų valdymo srityje, ir ragina Juodkalniją ir FRONTEX toliau bendradarbiauti siekiant stiprinti sienų valdymą, remti prieglobsčio procedūras, kovoti su neteisėtu žmonių gabenimu ir stiprinti readmisiją;

Pagrindinės laisvės ir žmogaus teisės

27. apgailestauja dėl to, kad pažeidžiamiausios visuomenės grupės vis dar patiria diskriminaciją; ragina Juodkalniją priimti naują kovos su diskriminacija įstatymą ir atitinkamas strategijas vykdant įtraukų, skaidrų ir prasmingą procesą, kuriame aktyviai dalyvautų labiausiai nukentėję asmenys, siekiant pagerinti pažeidžiamų grupių galimybes naudotis teisėmis; pabrėžia, kad visų tautinių mažumų teisių paisymas yra neatsiejama ES *acquis* dalis; ragina griežčiau įgyvendinti teisės aktus siekiant užtikrinti vienodą požiūrį į visas etnines, religines, nacionalines ir socialines grupes, kad joms būtų užtikrintos lygios teisės ir galimybės ir jos galėtų visapusiškai dalyvauti socialiniame, politiniame ir ekonominiame gyvenime;

28. palankiai vertina Juodkalnijos daugiatautę tapatybę ir ragina toliau skatinti ir gerbti vietos bendruomenių ir tautinių mažumų kalbas, kultūros paveldą ir tradicijas, nes tai glaudžiai susiję su Juodkalnijos europine perspektyva;

29. pabrėžia, kad Kotoro įlankos tapatybė yra daugiatautė; pabrėžia, kad Juodkalnijos europinė perspektyva yra glaudžiai susijusi su mažumų ir jų kultūros paveldo apsauga; ragina Juodkalnijos valdžios institucijas puoselėti daugiatautį valstybės pobūdį, įskaitant kroatų bendruomenės tradicijas ir kultūros paveldą Kotoro įlankoje;

30. reiškia didelį susirūpinimą dėl nykstančių paveldo objektų Juodkalnijoje, pvz., Kotoro įlankos ir Sveti Stefano; pabrėžia, kad

Sveti Stefanas kartu su Miločerio parku 2023 m. buvo įtrauktas į „septynių labiausiai nykstančių paveldo vietų Europoje“ sąrašą;

31. ragina Juodkalnijos valdžios institucijas spręsti sudėtingų romų gyvenimo sąlygų Juodkalnijoje ir diskriminacijos, su kuria jie susiduria, problemą ir ragina imtis daugiau priemonių kultūrų tarpusavio supratimui mokyklose skatinti; ragina Juodkalnijos valdžios institucijas taip pat imtis priemonių siekiant pagerinti LGBTI asmenų socialinės įtraukties sąlygas;

32. palankiai vertina tai, kad Juodkalnija suderino savo teisinę ir institucinę sistemą su ES *acquis* ir tarptautiniais žmogaus teisių standartais, susijusiais su JT vaiko teisių konvencijos ir jos fakultatyvinių protokolų laikymusi; primygtinai ragina valdžios institucijas šalinti įgyvendinimo trūkumus, visų pirma susijusius su atskaitomybe ir stebėsena;

33. ragina veiksmingai įgyvendinti strategijas, kuriomis būtų užtikrinamos neįgaliųjų teisės visuose sektoriuose ir politikos srityse;

34. smerkia visas neapykantą kurstančias kalbas, be kita ko, internete ir neapykantą dėl lyties kurstančias kalbas bei neapykantos nusikaltimus; palankiai vertina rasizmo ir neapykantą kurstančių kalbų kriminalizavimą;

35. pabrėžia, kad reikia stiprinti institucinius lyčių lygybės mechanizmus, ir ragina Juodkalnijos valdžios institucijas spręsti vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo problemą, gerinti moterų dalyvavimą priimant sprendimus tiek viešojoje erdvėje, ypač viešojo administravimo ir teismų bei saugumo sektoriuose, tiek verslo srityje, siekiant užtikrinti aktyvesnį moterų dalyvavimą politiniame gyvenime, nustatyti biudžeto sudarymą atsižvelgiant į lyčių aspektą, kovoti su lyčių stereotipais ir dėti daugiau pastangų kovojant su moterų diskriminacija, ypač kaimo vietovėse; palankiai vertina naujausias pastangas, kuriomis siekiama didinti moterų atstovavimą gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) srityse, ir ragina toliau dėti pastangas technologijų sektoriuose;

36. yra labai susirūpinęs dėl didelio smurto dėl lyties, įskaitant smurtą šeimoje ir moterų žudymą dėl lyties, lygio; ragina Juodkalniją visapusiškai suderinti savo smurto dėl lyties ir smurto šeimoje apibrėžtis su Stambulo konvencija ir tarptautinių organizacijų rekomendacijomis, taip pat sukurti veiksmingus apsaugos ir prevencijos mechanizmus bei paramos centrus, ir užtikrinti veiksmingus tolesnius teisminius veiksmus smurto šeimoje ir seksualinio smurto aukoms, taip pat griežtesnę baudžiamąją politiką nusikaltėlių atžvilgiu; ragina rinkti suskirstytus duomenis apie smurtą dėl lyties ir lyčių skirtumus, kad būtų pagerintas politinis atsakas;

37. apgailestauja, kad 2024 m. nebuvo priimtas įstatymo dėl teisinio lyties pripažinimo projektas, nepaisant to, kad jis yra priemonė pagal Juodkalnijos stojimo į ES programą; primygtinai ragina Juodkalniją nedelsiant priimti šį įstatymą;

38. palankiai vertina naujus Juodkalnijos žiniasklaidos įstatymus ir jos žiniasklaidos politikos strategiją, kuria siekiama stiprinti teisinę sistemą siekiant veiksmingai apsaugoti žurnalistus ir kitus žiniasklaidos darbuotojus; primygtinai ragina vykdyti visiško žurnalistų, ypač visuomenės veikėjų, spaudimo, jų persekiojimo ar prievartos jų atžvilgiu netoleravimo politiką; pabrėžia, kad reikia veiksmingai ištirti visus neapykantą kurstančių kalbų, šmeižto kampanijų ir strateginių ieškinių prieš žurnalistus atvejus, patraukti už juos baudžiamojon atsakomybėn ir imtis tolesnių veiksmų dėl ankstesnių bylų; pabrėžia, kad reikia užtikrinti žurnalistų teises gauti informaciją ir išlaikyti kritišką poziciją; atkreipia dėmesį į reikšmingą Juodkalnijos spaudos laisvės pagerėjimą, kaip matyti iš jos pažangos pagal pasaulio spaudos laisvės indeksą;

39. reiškia susirūpinimą dėl atvejų, kai žurnalistai, akademinės bendruomenės atstovai ir pilietinės visuomenės organizacijos susidūrė su spaudimu dėl žodžio laisvės, įskaitant atvejus, kai policija prieš juos pradėjo baudžiamojo nusižengimo procedūras; yra susirūpinęs dėl prieš žurnalistus naudojamų strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP);

40. apgailestauja dėl vyraujančio aukšto žiniasklaidos poliarizacijos lygio ir jos pažeidžiamumo turint mintyje politinius interesus ir užsienio įtaką, o taip pat užsienio ir vidaus dezinformacijos kampanijas, kuriomis skleidžiami naratyvai, darantys neigiamą poveikį demokratiniams procesams šalyje ir keliantys pavojų Juodkalnijos europinei perspektyvai; ragina Juodkalniją toliau plėtoti patobulintas gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis programas ir įtraukti jas kaip pagrindinį švietimo dalyką; ragina Juodkalnijos valdžios institucijas užtikrinti visuomeninio transliuotojo RTCG redakcinį, institucinį ir finansinį nepriklausomumą, taip pat jo vadovybės paskyrimo teisėtumą ir visišką teismo sprendimų dėl RTCG laikymąsi; primena, kad ji turi laikytis teisės aktų ir aukščiausių atskaitomybės ir sąžiningumo standartų; apgailestauja, kad silpnėja ir mažėja visuomeninės žiniasklaidos nepriklausomumas; ragina visus žiniasklaidos subjektus laikytis teisinių reikalavimų dėl viešojo finansavimo skaidrumo;

41. palankiai vertina paskelbtus 2023 m. gyventojų surašymo rezultatus; ragina valdžios institucijas vengti bet kokio šio proceso politizavimo; ragina suinteresuotuosius subjektus šiais rezultatais naudotis nediskriminuojant;

42. teigiamai vertina gyvybingą ir konstruktyvią Juodkalnijos pilietinę visuomenę ir pabrėžia jos svarbą skatinant demokratiją ir pliuralizmą

bei propaguojant gerą valdymą ir socialinę pažangą; reiškia susirūpinimą dėl mažėjančios erdvės pilietinės visuomenės organizacijoms, reiškiančioms kritišką požiūrį, ir smerkia visas šmeižto kampanijas, bauginimą ir išpuolius prieš pilietinės visuomenės organizacijas, visų pirma vykdomus politinių veikėjų teikiant pasiūlymus dėl „užsienio agentų įstatymo“; pažymi, kad tokie įstatymai gali pakenkti pagrindinėms laisvėms ir pilietinės visuomenės veikimui ir yra nesuderinami su ES vertybėmis ir standartais; ragina sukurti palankią teisinę sistemą ir aiškius bei sąžiningus atrankos kriterijus, susijusius su viešuoju finansavimu; ragina vyriausybės ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo tarybą atnaujinti savo darbą; pabrėžia, kad svarbu nuo pat pradžių užmegzti bendradarbiavimo santykius ir iš tikrųjų konsultuotis su pilietine visuomene dėl teisės aktų projektų;

Susitaikymas, geri kaimyniniai santykiai ir regioninis bendradarbiavimas

43. primena, kad geri kaimyniniai santykiai ir regioninis bendradarbiavimas yra esminiai plėtros proceso elementai; palankiai vertina aktyvų Juodkalnijos dalyvavimą regioninio bendradarbiavimo iniciatyvose; primena, kad geri kaimyniniai santykiai yra labai svarbūs siekiant pažangos stojimo procese;

44. apgailestauja dėl to, kad 31 skyrius negalėjo būti užbaigtas 2024 m. gruodžio mėn.; ragina visas susijusias šalis konstruktyviai ir kaimyniškai rasti neišspręstų dvišalių klausimų sprendimus ir teikti pirmenybę būsimiems Vakarų Balkanų piliečių interesams; primena, kad turėtų būti vengiama neišspręstus dvišalius ir regioninius ginčus naudoti šalių kandidačių stojimo procesams blokuoti; palankiai vertina dvišales Kroatijos Respublikos ir Juodkalnijos konsultacijas dėl neišspręstų dvišalių klausimų statuso; ragina valdžios institucijas toliau taikyti pasitikėjimo stiprinimo priemones;

45. atkreipia dėmesį į Juodkalnijos baudžiamojo proceso kodekso pakeitimus, kuriais siekiama pašalinti teisines ir praktines kliūtis veiksmingam karo nusikaltimų tyrimui, baudžiamajam persekiojimui, teismo procesui ir baudimui už juos, laikantis atitinkamų rekomendacijų; ragina Juodkalniją taikyti iniciatyvų požiūrį tiriant karo nusikaltimų bylas, laikantis tarptautinės teisės ir standartų, siekiant nustatyti karo nusikaltimų vykdytojus ir jų šlovinimą, patraukti už tai baudžiamojon atsakomybėn ir nubausti, užtikrinti aukoms galimybę kreiptis į teismą ir sulaukti teisingumo, naudotis teisių gynimo priemonėmis ir gauti žalos atlyginimą, taip pat išaiškinti dingusių asmenų likimą; ragina Juodkalniją skirti pakankamai išteklių specializuotiems prokurorams ir teismams, proaktyviai tirti visus įtarimus dėl karo nusikaltimų ir kelti vadovavimo atsakomybės klausimus, taip pat peržiūrėti ankstesnes bylas, kuriose baudžiamasis persekiojimas nebuvo vykdomas pagal tarptautinę ar vidaus teisę; ragina užtikrinti regioninį

bendradarbiavimą tiriant asmenis, kuriems pareikšti kaltinimai dėl karo nusikaltimų, ir vykdant baudžiamąjį persekiojimą; pripažįsta, kad šių klausimų sprendimas ir teismo procesais pagrįstų faktų apsaugojimas yra svarbus pasitikėjimo, demokratinių vertybių, susitaikymo ir dvišalių santykių su kaimyninėmis šalimis stiprinimo pagrindas, ir ragina Juodkalniją dėti daugiau pastangų šioje srityje;

46. įspėja dėl politinio revizionizmo, kuris iškreipia istorinius faktus politiniais tikslais, kenkia atskaitomybei ir didina visuomenės susiskaidymą, pavojų; griežtai smerkia karo nusikaltėlių šlovinimą ir plačiai paplitusį viešą tarptautinių nuosprendžių už karo nusikaltimus neigimą, be kita ko, propaguojamą Juodkalnijos valdžios institucijų; mano, kad prezidento Jakovo Milatovićiaus pareiškimas reiškiant apgailestavimą dėl Juodkalnijos pajėgų dalyvavimo Dubrovniko miesto bombardavime, buvo vertingas indėlis į taiką ir susitaikymą regione;

47. pakartoja, kad remia iniciatyvą įsteigti faktų apie karo nusikaltimus ir kitus sunkius žmogaus teisių pažeidimus buvusiosios Jugoslavijos teritorijoje nustatymo regioninę komisiją (RECOM);

48. pakartoja savo raginimą paviešinti buvusių Jugoslavijos respublikų archyvus ir suteikti galimybę susipažinti su buvusios Jugoslavijos slaptosios tarnybos (UDBA) ir Jugoslavijos liaudies armijos slaptosios tarnybos (KOS) dokumentais, kad būtų galima nuodugniai ištirti ir išnagrinėti komunistinio laikotarpio nusikaltimus;

Socialinės ir ekonominės reformos

49. palankiai vertina Juodkalnijos įtraukimą į SEPA mokėjimo schemas, sumažinant piliečiams ir įmonėms tenkančias išlaidas; pabrėžia, kad tai atveria verslo plėtros, didesnio konkurencingumo, inovacijų ir geresnių galimybių naudotis tiesioginėmis užsienio investicijomis galimybių;

50. palankiai vertina Vakarų Balkanų ekonomikos augimo planą, kuriuo siekiama integruoti regioną į ES bendrąją rinką, skatinti regioninį ekonominį bendradarbiavimą ir stiprinti su ES susijusias reformas, ir kuris apima 6 mlrd. EUR vertės Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonę; palankiai vertina tai, kad Juodkalnija patvirtino reformų darbotvarkę, ir ragina ją visiškai įgyvendinti; pažymi, kad įgyvendinus nustatytas reformų priemones pagal Juodkalnijos ekonomikos augimo plano reformų darbotvarkę, su sąlyga, kad jos bus sėkmingai įgyvendintos, būtų galima gauti daugiau kaip 380 mln. EUR dotacijų ir palankių paskolų; pabrėžia įtraukių konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant vietos ir regionų valdžios institucijas, socialinius partnerius ir pilietinę visuomenę, svarbą projektavimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo etapais;

51. ragina Juodkalniją kuo geriau pasinaudoti visu ES finansavimu, teikiamu pagal Pasirengimo narystei priemonę (PNPP III), Vakarų Balkanų ekonomikos ir investicijų planą, IPARD programą ir Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonę, siekiant paspartinti socialinę ir ekonominę konvergenciją su ES ir toliau derinti savo teisės aktus su ES dėl sukčiavimo prevencijos; primena ES finansavimo sąlygas, kurios gali būti moduliuojamos arba sustabdytos, jei pastebimas didelis regresas arba nuolat trūksta pažangos pagrindinių principų srityje;

52. ragina ES ir Vakarų Balkanų šalis sukurti veiksmingo Europos prokuratūros ir narystės siekiančių šalių bendradarbiavimo sistemą, kad būtų sudarytos palankios sąlygos glaudžiai bendradarbiauti ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą netinkamo ES lėšų panaudojimo atvejais, be kita ko, komandiruojant nacionalinius ryšių palaikymo pareigūnus į Europos prokuratūrą; ragina Juodkalniją visapusiškai įgyvendinti darbo susitarimus su Europos prokuratūra; ragina ES imtis reikiamų teisinių ir politinių priemonių siekiant išplėsti Europos prokuratūros jurisdikciją ES lėšoms, skirtoms Juodkalnijai kaip šaliai kandidatei;

53. teigiamai vertina Juodkalnijos ekonomikos augimą; ragina imtis daugiau veiksmų siekiant sumažinti biudžeto deficitą ir valstybės skolą ir toliau naikinti su ES *acquis* nesuderintas netiesioginių mokesčių lengvatas; palankiai vertina pastangas mažinti šį fiskalinį pažeidžiamumą; pakartoja, kad siekiant tvaraus socialinio ir ekonominio vystymosi reikia didinti viešąsias investicijas į švietimo sistemą;

54. atkreipia dėmesį į Juodkalnijos valstybės skolą užsienio finansų įstaigoms ir įmonėms, kuri gali būti naudojama kaip priemonė daryti įtaką jos politikos sprendimams, ypač tiems, kurie susiję su Kinija ir Rusija; palankiai vertina pastangas mažinti šį pažeidžiamumą ir ragina valdžios institucijas toliau mažinti ekonominę priklausomybę nuo Kinijos, taip pat toliau naudotis Vakarų Balkanų ekonomikos ir investicijų planu, ES strategija „Global Gateway“ ir Reformų ir ekonomikos augimo priemone, kad būtų rasta žalesnių ir skaidresnių alternatyvų infrastruktūros projektams finansuoti; ragina Juodkalniją didinti būsimų infrastruktūros projektų skaidrumą, užtikrinti konkurencinius konkursus ir vengti pernelyg didelės skolos priklausomybės nuo užsienio kreditorių;

55. ragina Juodkalnijos valdžios institucijas imtis priemonių siekiant kovoti su gyventojų skaičiaus mažėjimu ir emigracija, visų pirma, investuojant į švietimą ir sveikatos priežiūrą, ypač šiaurinėje šalies dalyje, taip pat užtikrinant decentralizavimą per investicijas į vidutinio dydžio miestus;

56. ragina Juodkalnijos valdžios institucijas skatinti skaitmeninę transformaciją ir vykdyti įrodymais grindžiamą darbo rinkos politiką,

kad būtų sprendžiama nuolat aukšto nedarbo lygio, ypač tarp moterų ir jaunimo, problema, kartu stiprinant institucinius gebėjimus ir stiprinant pagrindinę skaitmeninės politikos sistemą, taip pat veiksmingai įgyvendinti Jaunimo garantijų iniciatyvą ir naująją Jaunimo strategiją; primygtinai ragina valdžios institucijas skubiai spręsti protų nutekėjimo problemą; skatina rengti tikslines prevencines priemones ir paskatas įteisinti neoficialų verslą ir darbuotojus, nes didelis neoficialus sektorius ir toliau trukdo Juodkalnijos ekonominiam ir socialiniam vystymuisi;

57. palankiai vertina raginimus skubiai integruoti visas Vakarų Balkanų šalis į ES bendrąją skaitmeninę rinką iki faktinės narystės ES, nes tai labai padėtų sukurti skaitmeniniu požiūriu saugią aplinką;

58. ragina užtikrinti didesnį viešųjų pirkimų skaidrumą, visų pirma procedūras, vykdomas sudarant tarpvyriausybinius susitarimus, ir visiškai laikytis ES taisyklių ir principų; ragina Juodkalniją sumažinti viešųjų pirkimų procedūrų skaičių be skelbimų; reiškia susirūpinimą dėl finansinės naštos ir nepakankamo skaidrumo, susijusio su Baro-Boljare greitkelio, finansuojamo Kinijos paskola, tiesimu; pabrėžia, kad su paskolų susitarimais ir statybos sutartimis susijęs slaptumas kelia susirūpinimą dėl atskaitomybės;

59. reiškia susirūpinimą dėl bet kokių susitarimų ar projektų, kuriais apeinamos viešųjų pirkimų taisyklės, skaidrumo įsipareigojimai ir viešų konsultacijų reikalavimai, kaip nustatyta nacionalinės teisės aktuose ir ES standartuose; ragina Juodkalnijos vyriausybę užtikrinti, kad visose viešosios infrastruktūros ir plėtros iniciatyvose būtų visapusiškai laikomasi skaidrumo, atskaitomybės, įtraukaus sprendimų priėmimo ir teisinės valstybės principų;

Energetika, aplinka, biologinė įvairovė ir susisiekimas

60. primygtinai ragina Juodkalniją siekti pažangos žaliosios pertvarkos srityje naudojantis ES finansavimu, gerinti savo institucinę ir reguliavimo sistemą ir didinti energetinį atsparumą galiausiai priimant ir įgyvendinant ilgai lauktą nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą, priimant energijos vartojimo efektyvumo teisės aktus ir toliau integruojantis į ES energijos rinkas; ragina užtikrinti, kad visi nauji žaliosios pertvarkos projektai būtų įgyvendinti laikantis ES aplinkosaugos, valstybės pagalbos ir koncesijų standartų;

61. apgailestauja, kad nepadaryta pažangos vykdant pagrindines sektoriaus reformas transporto politikos srityje; ragina Juodkalnijos valdžios institucijas suderinti šalies transporto plėtrą su Vakarų Balkanų darnaus ir išmanaus judumo strategija, daugiausia dėmesio skiriant geležinkeliams, daugiarūšiškumui ir išmetamo CO_2 kiekio bei kito poveikio aplinkai mažinimui, taip pat toliau įgyvendinti savo

transporto plėtros strategiją ir stiprinti administracinius gebėjimus įgyvendinant transeuropinius transporto tinklus;

62. palankiai vertina tai, kad sumažinti duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu tarp ES ir Vakarų Balkanų šalių mokesčiai, ir ragina valdžios institucijas, privačiojo sektoriaus subjektus ir visus suinteresuotuosius subjektus imtis visų būtinų veiksmų siekiant tikslo iki 2028 m. duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu kainas priartinti prie savojoje šalyje taikomų kainų; palankiai vertina tai, kad įsigaliojo pirmasis Vakarų Balkanų ir ES tarptinklinio ryšio veiksmų plano įgyvendinimo etapas;

63. ragina patvirtinti sektorines atliekų tvarkymo, oro ir vandens kokybės, gamtos apsaugos ir klimato kaitos strategijas, užtikrinant strateginį investicijų planavimą; atkreipia dėmesį į tai, kad septyniose savivaldybėse trūksta pažangos ir didėja išlaidos statant būtiniausius nuotekų valymo įrenginius, kad būtų išvengta upių ir jūros taršos nuotekomis;

°

° °

64. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos Pirmininkės pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, už plėtrą atsakingai Komisijos narei, už Vidužemio jūros regioną atsakingai Komisijos narei, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, taip pat Juodkalnijos prezidentui, vyriausybei ir parlamentui ir pasirūpinti, kad ji būtų išversta ir paskelbta juodkalniečių kalba.